

Handläggare:
Ulf Slotte

En analys av hur Stockholmsregionens biografier påverkas av Corona-spridningen

Bakgrund

I Stockholmsregionen har 57 biografier fördelade på 34 biografägare. Filmstaden är dominerande biografägare med 16 biografier. Övriga tillhör mindre privata ägare, eller drivs ideellt, ofta knutna till en visningsorganisation som Folkets bio eller Folkets Hus och Parker.

Ett tiotal biografier i länet visar huvudsakligen smalare film, så kallad kvalitetsfilm, som bedöms som värdefull och uppstår stöd från bland annat Filminstitutet och vissa kommuner för sin verksamhet. Dessa biografier kallar komplementbiografier och har ett större behov av offentliga stöd än biografier som visar bredare filmer.

Sedan corona-pandemin slog till i länet i mars år 2020 har förutsättningarna för biograferna förändras radikalt. Den dominerande biografaktören Filmstaden har stängt samtliga sina biografier och andra biografier har förlorat sina intäkter genom utebliven biljettförsäljning och avbokade uthyrningar. Syftet med denna analys är att beskriva hur situationen för verksamheterna ser ut och utgöra ett underlag för eventuella stödinsatser.

Metod

Analysen bygger på en enkät som gått ut till samtliga biografägare i länet den 19 mars 2020 samt ett antal fördjupade intervjuer med ett urval av biografägare som genomförts mellan den 19 och 23 mars år 2020. Deadline för enkäten var den 24 mars.

Fem fördjupande intervjuer har genomförts

- Peter Fornstam, VD Svenska Bio som driver tre biografier i Stockholms län, Grand och Victoria i Stockholm samt Royal i Norrtälje. Peter är också ordförande för Sveriges Biografägareförbund.
- Mattias Montero, VD för Indio Cinema AB som driver Rio i Stockholm

- Mathias Rost, verksamhetsledare på Folkets Bio Stockholm som driver Zita i Stockholm
- Jakob Abrahamsson, VD på Kinematografen S:t Erik som driver Capitol i Stockholm
- Mats Rosenqvist, ordförande för föreningen Biograf Reflexen som driver biografen med samma namn i Stockholm.

Utöver de sju biografverksamheter som omfattas av de fördjupade intervjuerna har enkäten besvarats av 16 biografier: Mölnbo Bio (Södertälje), Vaxholms Biografteater (Vaxholm), Högländsbiografen (Stockholm), Folkets Hus Bio Kallhäll (Järfälla), Mäläröbion (Ekerö), Grand (Stockholm), Forellen (Tyresö), Gröna Ladan (Sigtuna), Facklan (Åkersberga), Sländan (Botkyrka), Sollentuna Bio (Sollentuna), Blidö Bio (Norrtälje), Rosen (Norrtälje), Blidö Bio (Norrtälje), Vågen (Nynäshamn) och Tellus (Stockholm).

Svarsfrekvensen får anses vara god med tanke på den korta svarsperioden och svaren har en god spridning i hela länet.

Enkäten och intervjuerna har haft ambitionen att ta reda på:

- Hur spridningen av corona-viruset, direkt eller indirekt, har påverkat biografverksamheten
- Vilka som är de största utmaningarna för biografverksamheten med tanke på coronaspridningen
- Vilka behoven för verksamheten är som ett resultat av coronaspridningen
- Hur verksamheten ser på långsiktig inverkan på verksamheten utifrån coronaspridningens effekter.

Effekter

I stort sett samtliga svarande anger att publiken mer eller mindre helt försvunnit från biograferna sedan den andra veckan i mars. Det statliga förbudet mot folksamlingar på över 500 personer har inte påverkat några av de svarande då de inte har salonger med fler än 500 platser. Men rekommendationer och andra restriktioner utifrån smittspridningen har kraftigt påverkat publiktillströmningen och därmed biljettintäkterna. Biograferna har också förlorat viktiga inkomster genom avbokningar av uthyrningar som konferenser och skolbio.

Framför allt mindre biografier i kranskommuner anger att publikbortfallet har varit i stort sett 100%, och har som en konsekvens av detta valt att stänga verksamheterna helt. De verksamheter som fortfarande håller öppet rapporterar att de har vidtagit andra åtgärder för att möta den minskade efterfrågan som minskade öppettider, neddragning av personal samt att man infört ett tak kring hur många personer man släpper in i salongerna. Att inte

förlora sin personal och därmed kompetens anges av flera svarande som ett skäl till att man håller verksamheten öppen trots att den för närvarande går med förlust. Flera verksamheter som har öppet har dock dragit ner på personalstyrkan eller omplacerat personal för att minska utgifterna. Möjligheten att tillfälligt permittera personal uppfattas av flera svarande som en positiv lösning.

Samtidigt anger de flesta svarande som fortfarande har verksamheten öppen att man vidtagit flera åtgärder för att publiken ska känna sig trygg. Exempelvis informerar man om hygienrutiner på biografen, eller låter publiken sitta på varannan plats i salongen. Flera biografier har också infört så kallade jukebox-visningar där privata sällskap kan boka en hel salong mot ett kraftigt reducerat pris och se en film från den ordinarie repertoaren.

Utöver att publiken har fallit bort anger flera svarande att de har valt att stänga verksamheten på grund av att ett stort antal filmer har fått framskjuten eller inställd premiär då filmbolagen riskerar förluster genom att premiärsätta film när publiken uteblir från biograferna. Det finns helt enkelt inte så mycket ny film att visa. Vissa mindre distributionsbolag fortsätter att premiärsätta film men dessa är sällan stora publikdragare.

"VIKTIGT MEDDELANDE!

Bion stänger för säsongen med omedelbar verkan.

Tyvärr kan vi inte längre hålla öppet som vi hade hoppats.

Vi får mer eller mindre kontinuerliga besked om filmer vars premiärer skjuts på tiden vilket urholkar vår verksamhet. Vi kommer troligen även se att de flesta väljer att stanna hemma, vilket också är rekommendationen. Därmed har styrelsen för Tyresö filmförening nu beslutat att stänga bion med omedelbar verkan."

Tyresö Filmförening, Bio Forellen, Tyresö

Zita är den biograf som rapporterar minst tapp i biljettförsäljningen. 60-80% färre biljetter säljer man nu. Orsaken till det förhållandevis mindre tappet är sannolikt att Zita visar filmer som ofta inte visas på annan biograf, samt har en trogen publik. Zita drabbas heller inte i samma utsträckning som andra av framskjutna eller inställda biografpremiärer.

Samtidigt som biografernas intäkter i princip uttraderats finns utgifterna kvar. Det handlar framför allt om hyra och personalkostnader, men också till exempel amorteringar, räntor på lån och OH-kostnader. Biografbranschen fick i och med den statliga filmpolitiken höjd moms på biljettintäkter den 1 januari 2017 vilket minskat biografernas marginaler och gjort att flera verksamheter har mindre sparade resurser än tidigare att ta av.

Alla svarande har inte angett hur lång tid dom klarar av ett läge utan intäkter, men bland dem som angett det varierar detta. Rio, som stängde verksamheten helt i mitten av mars och som har varslat hela personalstyrkan på både biografen och restaurangen meddelar

att dom har problem att täcka utgifterna redan nu. Biografen har också precis haft stora utgifter för en omfattande restaurering. Andra verksamheter anger att dom klarar några veckor till några månader.

Fristående biografier i Stockholms innerstad som har anställd personal och höga hyror och som inte har en kedja eller ett större bolag bakom sig har de största utmaningarna bland de svarande. Föreningsdrivna biografier drabbas relativt sett mindre hårt, framför allt därför att dom inte har samma personalutgifter som andra biografier. Men också för att de i flera fall har fördelaktiga hyresavtal, som omsättningshyra. Reflexen rapporterar dock att de för närvarande krävs på en hyreshöjning med 40% av den kommunala fastighetsägaren Svenska Bostäder vilket förvärrar situationen för dem.

För flera svarande förvärras också situationen av att många också vill återlösa redan betalda biljetter. Bland andra Rio och Capitol har därför gått ut och vädjat till publiken att istället lösa ut en fribiljett till valfri föreställning när coronaspridningen lagt sig.

Ytterligare en konsekvens av rådande situation är att flera verksamheter har valt att skjuta upp löpande underhåll som teknikuppdateringar. Peter Fornstam berättar att Svenska Bio för närvarande bara underhåller det absolut nödvändigaste. Går en skylt sönder så får den vara trasig tills vidare. Reflexen har sedan länge planerat att byta salongen gamla slitna stolar men har valt att avvakta med detta. På längre sikt riskerar detta att minska biografernas konkurrenskraft gent emot andra kulturaktiviteter eller att se film i andra fönster.

Åtgärder

Ett antal åtgärder har redan trätt i kraft utifrån rådande situation kring coronaspridningen. Filminstitutet har gjort ett antal justeringar som avser den ordinarie stödgivningen, som att återbetalningskrav tas bort, distributörer kan nyansöka om stöd för inställda lanseringar av film, stödutbetalningar har tidigare lagts samt tidsfrister har förlängts.

Regeringen har infört möjlighet till så kallad korttidspermittering av personal samt att skatteverket tillåter anstånd med inbetalningar av skatt, moms och arbetsgivaravgifter i tre månader.

Regeringen har också aviserat en "kultur och idrotts-miljard" där 500 miljoner kronor ska vara öronmärka till kulturaktörer och där det har nämnts att biograferna ska få del av detta. Hur dessa pengar ska fördelas är dock ännu inte klarlagt.

Flera svarande menar att möjligheten till korttidspermittering är bra, men pekar på att övriga åtgärder från staten bara skjuter kostnader framåt och inte är en permanent lösning. Åtgärderna från SFI är bra för de aktörer som är aktuella för stöd för olika typer

av projekt men flera svarande menar att det är otillräckliga åtgärder som inte löser problematiken att biograferna för närvarande i stort sett saknar intäkter men har kvar de fasta utgifterna.

”Biograferna behöver stöd som inte behöver återbetalas. Det kommer att ta tid att få igång en fungerande biografverksamhet den dag publiken känner sig trygga att börja gå på bio igen. Det kommer också att krävas stora marknadsföringsinsatser för att få tillbaka den publik som tappats under tiden biograferna varit stängda.”

Marie Hellgren, Sollentuna Bio, Sollentuna

I stort sett samtliga svarande pekar på ett akut behov av tillskott av likvida medel för att täcka utgifter. Flera föreslår en kontant ersättning för fasta kostnader som hyra, löner och OH-kostnader. För flera svaranden är det brådskande att få ett stöd närmaste veckorna. Peter Fornstam pekar också på behovet av förutsägbarhet. Visste han att det fanns ett stöd och hur det såg ut kunde han välja att utnyttja perioden med låg publiktillströmning för renoveringar och investeringar som annars är svåra att genomföra när biografen är öppen.

Flera pekar på att det stöd som danska biografier får skulle kunna vara en bra modell även i Sverige. I Danmark täcker staten biografernas lönekostnader med mellan 75–90% samt fasta kostnader med upp till 80%. Biograferna åtar sig att inte säga upp personal.

Samtidigt pekar Peter Fornstam på svårigheten att administrera ett sådant system då verksamheterna och stödgivaren måste styrka utgifterna vilket riskerar skapa en stor byråkrati. Sveriges Biografägareförbund diskuterar därför istället en ersättningsmodell som bygger på ersättning för intäktsbortfall beräknat utifrån motsvarande tidsperiod under 2019.

En möjlighet som uppskattats av många svarande är att VOD-tjänsten Draken Film skänker hälften av sina intäkter från nya prenumeranter till kvalitetsfilmsbioografer. Nya prenumeranter kan själva välja vilken biograf intäkterna ska skänkas till och i skrivande stund har tio bioografer i Stockholm möjlighet att ta del av erbjudandet.

Längre sikt

En konsekvens av att Filmstaden och många andra aktörer håller stängt, samt att publiken som en konsekvens av corona-spridningen inte går på bio, är att flera filmbolag skjuter på sina biografpremiärer. Det handlar i stor utsträckning om stora publikdragande filmer som No Time to Die, men även mindre svenska produktioner som Spring Uje, spring. Vissa distributörer har också valt att helt ställa in biografpremiären av vissa filmer och istället låta dessa gå direkt till VOD-fönstret.

DOKUMENT
2020-03-27Diarienummer:
KN 2020/386

"Kortsiktigt är det katastrof att premiärer skjuts på framtiden, men fullt förståeligt. VOD är ett stort hot för branschen och farligt för framtiden om man lär besökarna att sitta hemma i soffan och vänta på VOD-premiären istället för att gå på bio. Men eftersom distributörerna inte tjänar så mycket på varje visning så får vi tro på att även i framtiden biograferna kommer vara det huvudsakliga visningsfönstret."

Urban Nicklasson, Gröna Ladan, Sigtuna

Biograferna har normalt en exklusivitet på nya filmer som är ca 90–120 dagar innan filmerna går vidare till andra visningsfönster. Detta är en viktig fråga för många biografer för att publiken ska välja att se film på bio och de större biografaktörerna väljer att inte premiärvisa filmer om de inte får denna exklusivitet. Samtidigt är biograferna den viktigaste inkomstkällan för filmbolagen. Att många biografer håller stängt och att filmerna går direkt till VOD bryter denna oskrivna överenskommelse och orsakar oro hos många svarande hur det kommer att fungera efter att corona-spridningen är över.

"Den rädslan som finns att gå på bio just nu kommer gå över när krisen är över, men ifall folk vänjer sig vid att få biofilmer on demand i hemmet och filmbolagen ser en vinst i det, så kan det, förutom typen IMAX, betyda slutet för biografer."

Max Kurtsson, Facklan, Åkersberga

En oro handlar också om förändrade kulturvanemönster där publiken inte ska hitta tillbaka till biografen när corona-spridningen är över. Flera pekar dock på möjligheterna till en stark bio-höst då många av vårens storfilmer får premiär under hösten istället, och där många längtar ut för att göra saker tillsammans efter isolering i hemmet. Peter Fornstam pekar också på att många kommer att stanna i landet även när corona-spridningen är förbi i Sverige vilket också kan gynna biografbesöken.